

REGIMURILE COMERCIALE APLICABILE ȚĂRILOR ÎN CURS DE DEZVOLTARE

Politica de dezvoltare promovată de UE subliniază importanța comerțului și se concentrează asupra țărilor care au cel mai mult nevoie de ajutor. Sistemul generalizat de preferințe (SGP) oferă țărilor în curs de dezvoltare acces preferențial la piața UE pentru unele categorii de bunuri. Acordurile de parteneriat economic asigură un tratament comercial preferențial pentru din Africa, Caraibi și Pacific („țările ACP”), iar regimul „Totul în afară de arme” este încă în vigoare pentru țările cel mai puțin dezvoltate. Aceste sisteme sunt conforme cu normele Organizației Mondiale a Comerțului.

TEMEI JURIDIC

Temeiul juridic al politicii comerciale comune îl constituie articolul 207 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). La articolul 188 alineatul (2) din TFUE se precizează că, în punerea în aplicare a PCC, se aplică procedura legislativă ordinară, care implică aprobarea Parlamentului.

În temeiul articolului 218 din TFUE, aprobarea Parlamentului este necesară pentru încheierea de acorduri comerciale internaționale precum acordurile de parteneriat economic (APE). Competența Parlamentului s-a lărgit nu numai în temeiul Tratatului de la Lisabona, care extinde domeniul de aplicare al procedurii legislative ordinare, ci și prin intermediul practicii din actuala legislatură parlamentară. Angajamentul său pentru o mai mare transparență în negocierile comerciale a condus la anunțul făcut de președintele Comisiei, dl Juncker, în discursul său din septembrie 2017 privind starea Uniunii, în cadrul căruia a precizat că toate mandatele de negociere vor fi declassificate.

UE - COMERȚ ȘI DEZVOLTARE

Comunicarea UE din 2012 intitulată [„Comerț, creștere și dezvoltare: Adaptarea politicii comerciale și de investiții pentru țările care au cel mai mult nevoie de sprijin”](#) reflectă o schimbare importantă a paradigmei „comerț și dezvoltare” a UE. Chiar dacă comerțul este plasat încă în centrul strategiilor de dezvoltare, aceasta a subliniat necesitatea tot mai accentuată de a se face diferenția între țările în curs de dezvoltare pentru a se acorda o mai mare atenție celor care au cel mai mult nevoie de sprijin. Aceasta a vizat și multiplicarea sinergiilor dintre politicile comerciale și cele de dezvoltare, cum ar fi principiul coerenței politicilor în favoarea dezvoltării și Comunicarea din 2011 privind

o agendă a schimbării^[1] pe lângă reafirmarea importanței de a se respecta valorile esențiale ale UE, printre care drepturile omului.

La nivel multilateral, UE sprijină Agenda de dezvoltare a Organizației Mondiale a Comerțului (OMC), care a fost lansată la Doha în 2001. În octombrie 2015, UE a ratificat acordul privind facilitarea comerțului, încheiat în cadrul celei de a noua Conferințe ministeriale a OMC de la Bali, care este deosebit de important pentru țările în curs de dezvoltare și țările fără ieșire la mare. La cea de-a zecea conferință ministerială a OMC, UE, împreună cu alți membri ai OMC, a fost foarte activă în promovarea altor aspecte de interes pentru țările în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, lipsa de rezultate la cea de a 11-a Conferință ministerială a OMC de la Buenos Aires în decembrie 2017 nu a permis progrese pentru țările în curs de dezvoltare.

Inițiativa privind [ajutorul pentru comerț](#), lansată în decembrie 2005 cu ocazia Conferinței ministeriale a OMC, este o completare a Agendei de dezvoltare de la Doha și acordă sprijin în vederea consolidării capacităților comerciale pentru a crea creștere economică și a combate sărăcia. În 2007, UE a adoptat o [strategie](#), care este în prezent actualizată pentru a respecta [Agenda 2030 a ONU](#), [Consensul european privind dezvoltarea](#) și [Strategia globală](#). În iulie 2017, Comisia a publicat un [raport](#), care a fost urmat de o nouă [comunicare](#) în noiembrie 2017. La 11 decembrie 2017, Consiliul a adoptat concluziile sale în acest sens, iar Parlamentul a organizat o [audiere](#) în august 2017.

SISTEMUL GENERALIZAT DE PREFERINȚE

Obiectivul [Sistemului generalizat de preferințe](#) (SGP) este de a facilita accesul țărilor și teritoriilor în curs de dezvoltare pe piața UE prin reducerea tarifelor aplicate bunurilor lor. Inițial, UE a acordat preferințe tarifare unilaterale pentru a genera venituri suplimentare din export pentru țările în curs de dezvoltare, pentru ca acestea să le poată investi în propria lor dezvoltare durabilă. În temeiul reformei din 2012^[2], regimul SGP a fost orientat mai mult către acele țări care au cel mai mult nevoie de sprijin, țările cel mai puțin dezvoltate, menținând, în același timp, cele trei componente ale sale. Prima componentă este SGP [standard](#): un regim comercial autonom prin care UE oferă pentru anumite bunuri străine acces preferențial nerez reciproc pe piața UE sub formă de tarife reduse sau zero. Al doilea element, [SGP+](#) este un regim specific de încurajare, care oferă reduceri tarifare țărilor vulnerabile care au ratificat și pus în aplicare convenții internaționale referitoare la drepturile omului, drepturile lucrătorilor, protecția mediului și buna guvernare. Al treilea element este inițiativa [„Totul în afară de arme”](#) (EBA – „Everything but arms”), care oferă acces în UE fără cote și fără taxe vamale pentru toate produsele, cu excepția armelor și munițiilor, care provin din 48 dintre țările cel mai puțin dezvoltate.

Criteriile de eligibilitate pentru „SGP standard”, care oferă o reducere a taxelor de aproximativ 66 % la toate liniile tarifare, au fost înăsprite pentru a include doar țările cele mai vulnerabile și cu venituri reduse sau medii inferioare. Drept urmare, grupul țărilor

[1] „Creșterea impactului politicii UE în domeniul dezvoltării: o agendă a schimbării” ([COM\(2011\)0637](#)).

[2] Regulamentul (UE) nr. 978/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 de aplicare a unui sistem generalizat de preferințe tarifare și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 732/2008 al Consiliului (JO L 303, 31.10.2012, p. 1).

beneficiare a fost redus în mod semnificativ, de la 176 la 23 în perioada 2016-2017, respectiv 16 în 2019, țările clasificate de Banca Mondială ca țări cu venituri ridicate sau medii superioare fiind eliminate treptat din sistem.

Regimul special de încurajare a dezvoltării durabile și a bunei guvernante, cunoscut ca SGP+, prevede încă taxe vamale zero la cele aproximativ 66 % dintre liniile tarifare care sunt desemnate în cadrul SGP standard pentru țările în curs de dezvoltare considerate vulnerabile. Participarea la acest regim depinde însă de ratificarea și punerea în aplicare de către țările respective a 27 de convenții internaționale relevante pentru dezvoltarea durabilă, printre care se numără convenții privind drepturile fundamentale ale omului, convenții privind drepturile lucrătorilor și unele convenții privind protecția mediului, precum și convenții referitoare la combaterea producției și traficului de droguri ilegale. Nerespectarea acestor cerințe duce la suspendarea concesiilor tarifare. Lista beneficiarilor numără opt țări. Cele două SGP vor fi aplicabile până în decembrie 2023.

Inițiativa „Totul în afară de arme” oferă acces fără cote și fără taxe vamale pentru toate produsele importate din 48 de țări cel mai puțin dezvoltate, cu excepția armelor și munițiilor, pe o perioadă nelimitată. Dintre acestea, 34 sunt țări din Africa, opt din Asia, cinci din zona Pacificului, iar una este din Caraibi (Haiti). Toate țările care au semnat și ratificat un acord de liber-schimb (ALS) cu UE vor înceta automat să mai beneficieze de tratament preferențial, indiferent de nivelul lor de dezvoltare.

ACORDURI DE PARTENERIAT ECONOMIC

În temeiul Acordului de la Cotonou din 2000, acordurile de parteneriat economic (APE) au devenit principalul instrument de promovare a comerțului între UE și țările din Africa, zona Caraibelor și Pacific. Aceste acorduri reprezintă piatra de temelie a relațiilor comerciale ACP-UE, constituie unul dintre cei trei piloni ai acordului și sunt concepute astfel încât să fie compatibile cu principiile Organizației Mondiale a Comerțului. Ele înlocuiesc în mod progresiv regimul comercial preferențial unilateral al UE.

Negocierile privind APE, care au fost lansate în 2002, erau prevăzute să se încheie până în 2008. Deoarece procesul de negociere a durat mult mai mult decât se preconizase, UE a adoptat un regulament privind accesul pe piață pentru a asigura un regim temporar de acces pe piață până în 2014, care a fost ulterior prelungit pentru încă doi ani, până la definitivarea procesului de încheiere, semnare și ratificare a APE. Procesul nu a creat dimensiunea regională dorită deoarece, la data ieșirii din vigoare a regulamentului privind accesul pe piață (1 octombrie 2016), doar două regiuni complete semnaseră un APE (care nu este încă ratificat) și doar un singur APE regional era în vigoare. APE ar trebui menținute chiar dacă Acordul de la Cotonou expiră în februarie 2020 și vor continua să joace un rol central al parteneriatului de după Cotonou.

SITUAȚIA ACTUALĂ[3]

APE cu [Forumul statelor din Caraibi](#) (Cariforum) a fost primul acord regional care a fost semnat, în octombrie 2008, și aprobat, la 25 martie 2009, de către Parlament. Actualmente provizoriu în vigoare, instituțiile comune ale APE reunindu-se periodic începând din 2010. Prima revizuire a avut loc în 2015, iar cea mai recentă reuniune a

instituțiilor comune a avut loc în decembrie 2018, în Castries, Saint Lucia, iar Consiliul comun de Miniștri se va întruni la sfârșitul anului 2019 sau la începutul anului 2020.

Africa de Vest: negocierile privind un APE regional între UE și 16 țări din Africa de Vest au fost încheiate în februarie 2014, iar textul a fost parafat la data de 30 iunie a aceluiași an. Textul a fost sancționat de șefii de stat ai Comunității Economice a Statelor din Africa de Vest (ECOWAS) la 10 iulie 2014. Toate statele UE și 15 dintre statele Africii de Vest, cu excepția Nigeriei, au semnat APE. Mauritania și ECOWAS au semnat un acord de asociere la 9 august 2017 pentru a defini participarea acestei țări la politica comercială a ECOWAS, inclusiv la APE. Între timp, Côte d'Ivoire și Ghana au semnat APE bilaterale „interimar” la 26 noiembrie 2008 și, respectiv, la 28 iulie 2016. Parlamentul European și-a dat aprobarea la 1 decembrie 2016 și ambele acorduri interimare sunt în vigoare cu titlu provizoriu. Cele mai recente reuniuni ale Comitetului mixt APE interimar cu Côte d'Ivoire și Ghana au avut loc în martie 2018 la Abidjan, respectiv în ianuarie 2018, la Accra. Următoarele reuniuni vor avea loc în prima jumătate a anului 2019.

Africa Centrală: Camerunul a fost singura țară din regiunea Africii Centrale care a semnat APE cu UE, la 15 ianuarie 2009. Parlamentul European a aprobat acest acord în iunie 2013. În iulie 2014, Parlamentul din Camerun a ratificat acordul, iar la 4 august 2014 acordul a intrat în faza de aplicare provizorie. Cea de-a patra reuniune a Comitetului APE a avut loc în februarie 2019 la Yaoundé, Camerun, iar următoarea este programată pentru luna decembrie 2019, la Bruxelles. Între timp se întrețin contacte între această regiune și UE privind aderarea altor țări din Africa Centrală, dar nu a fost semnat încă niciun APE regional.

Africa de Est și de Sud (AES): în 2009, patru țări din regiune (Mauritius, Seychelles, Zimbabwe și Madagascar) au semnat un APE care se aplică în mod provizoriu din 14 mai 2012. Parlamentul l-a aprobat la 17 ianuarie 2013. Acordul este deschis și altor țări, iar Insulele Comore l-au semnat în iulie 2017. Au avut loc șapte reuniuni ale Comitetului interimar APE AES-UE, cea mai recentă având loc în ianuarie 2019 la Bruxelles, iar următoarea este programată pentru sfârșitul anului 2019, în Seychelles.

Comunitatea Africii de Est (CAE): negocierile privind APE regional au fost încheiate cu succes la 16 octombrie 2014. La 1 septembrie 2016, Kenya și Rwanda au semnat APE, la fel ca statele membre ale UE și UE. Procesul de ratificare este în curs de desfășurare în Kenya și Rwanda. Uganda și Burundi intenționează să semneze acest acord. La 11 noiembrie 2016, membrii Parlamentului Tanzaniei au votat, din păcate, împotriva ratificării APE. În februarie 2019, CAE a convenit să poarte discuții suplimentare cu UE pe teme de interes pentru unele state membre ale CAE.

Comunitatea de Dezvoltare a Africii Australe (SADC): după 10 ani de la lansare, negocierile privind APE au fost încheiate cu succes în iulie 2014. Acordul a fost semnat în iunie 2016 de UE și de grupul APE din SADC, care este format din șase dintre cei 15 membri ai Comunității de Dezvoltare a Africii Australe (Botswana, Lesotho, Mozambic, Namibia, Swaziland și Africa de Sud), și a intrat în vigoare în mod provizoriu în octombrie 2016, după ce Parlamentul European și-a dat aprobarea în septembrie 2016. Mozambic a ratificat acordul în aprilie 2017. Angola are statut de observator și ar putea semna în viitor acordul. Prima reuniune a comitetului comun pentru comerț și dezvoltare a avut loc în februarie 2017, urmată de o a doua reuniune în octombrie 2017.

O a treia reuniune a avut loc în februarie 2018. După intrarea provizorie în vigoare a acordului, părțile au abordat diverse aspecte ținând de punerea sa în aplicare, printre care monitorizarea aplicării și implicarea societății civile, precum și cadrul instituțional al acordului. O primă reuniune a Consiliului comun a avut loc în februarie 2019, la Cape Town, Africa de Sud, în cadrul căreia sa adoptat [cadrul instituțional](#) al APE.

Regiunea Pacificului: APE a fost semnat de către UE și Papua-Noua Guinee (PNG) în iulie 2009 și de către Fiji în decembrie 2009. Parlamentul European a aprobat acest acord în ianuarie 2011. Parlamentul PNG a ratificat APE în mai 2011, iar Fiji au decis în iulie 2014 aplicarea provizorie a APE. În iulie 2018, Tonga și-a exprimat intenția de a adera la APE. Au loc negocieri în curs cu Insulele Solomon, iar Samoa a încheiat recent procesul de aderare la APE, în vigoare cu titlu provizoriu din decembrie 2018. Au avut loc șase reuniuni ale Comitetului interimar APE pentru comerț UE-Pacific: în aprilie 2011 și în februarie 2012 la Port Moresby și în iulie 2013, iunie 2015 și octombrie 2017 la Bruxelles. Cea mai recentă reuniune a Comitetului pentru comerț a avut loc în octombrie 2018 la Bruxelles, iar următoarea este programată pentru jumătatea anului 2019.

Gonzalo Urbina Treviño
04/2019

